

Bosna: Divlje deponije ugrozavaju sela

Author: [Srdjan Papic](#)

Akcionim planom se predviđa uklanjanje divljih deponija koje ugrozavaju osjetljivu ekolosku ravnotežu u unutrašnjosti zemlje.

Selo Kacuni u srednjoj Bosni polako se gusi u smecu jer u glavnoj ulici stoje samo dva kontejnera, a ne postoji obližnja mesna ili regionalna deponija za otpad.

Posto komunalno preduzeće ne radi već više od tri godine, mestani odlazu smeće ispred svojih kuća ili u reku Kozica koja protiče kroz selo.

"Nekada sam tu pećao, ali u reci više nema ribe - samo plastične kese za đubre, delovi auta i plastične boce", kaže Bescir Agib tužno gledajući kroz prozor u zagađenu reku.

"Recna voda je nekada služila za pice i napajanje stoke, a sada moram preko leta da pazim da mi se dete slučajno ne okupa u reci."

Agib kaže za IWPR da se smeće baca svuda i spaljuje na ulici. Opori miris dima uvlači se u sve pore. Njegova žena se žali da ne sme više prostirati veš na terasi. "Previše je ćadji", kaže ona.

Problemi mestana Kacuna, sela koje se nalazi oko 30 kilometara zapadno od Sarajeva, verno odslikavaju teskoće sa kojima se suočavaju komunalna preduzeća u Bosni posle razaranja i haosa tokom rata.

Nekada prelepe livade, izvori i sumovita brda sirom Bosne i Hercegovine sada su prekriveni nelegalnim deponijama smeća. Vlasti se suočavaju sa ozbiljnim problemima u naporima da ih uklone i rasciste.

Funkcionisanje lokalnih komunalnih preduzeća zavisi od stepena naplate naknada za prikupljanje otpada. U Sarajevu, Banja Luci, Mostaru i još nekim većim gradovima procenat naplate omogućava osnovne usluge, ali u manjim mestima - kao što su Kacuni - stepen naplate komunalnih racuna je nedovoljan da bi se pokrili troškovi uklanjanja smeća, vodosnabdevanja i čišćenja ulica, a kamoli za investicije u novu opremu.

Centar za promociju civilnog društva BiH, CSPC, ističe da su komunalne usluge u gradovima i opštinama zadovoljavajuće, ali navodi da seoska područja znatno zaostaju.

Analitičar CSPC-a za ekologiju i zaštitu okoline Larisa Grujić tvrdi da divlje deponije već uzrokuju zagađjenje podzemnih voda.

Mada ne postoje precizni podaci o količini proizvedenog otpada u Bosni i Hercegovini, CSPC procenjuje da su se ogromne količine otpadnog materijala akumulirale tokom rata, uključujući farmaceutski otpad od pošiljka humanitarne pomoći. Međutim, u zemlji ne postoje postrojenja za bezbedno uništenje ili preradu tog opasnog otpada.

Ekoloski aktivista Mustafa Omanović izjavio je za IWPR da je oko 35 tona lekova uslo u zemlju tokom rata, ali je samo osam odsto bili ispravno. "Ostalima je istekao rok trajanja, pa su odlagani na divlje deponije",

kaze on.

Mada je u Republici Srpskoj prosle godine usvojen Zakon o zastiti zivotne sredine, vazduha i voda, te zakon o upravljanju deponijama, on se, ipak, ne primenjuje u celosti.

U Federaciji Bosne i Hercegovine slican zakon jos uvek nije ni usvojen sto je cini jedinom teritorijom u Evropi u kojoj nisu doneti zakoni o zastiti zivotne sredine. Vlada FBiH je 1998. godine izradila nacрте nekoliko ekoloskih zakona, ali je doslo do birokratskih zastoja u njihovoj implementaciji.

Ministri iz oba entiteta su se, u medjuvremenu, slozili da prihvate Nacionalni akcioni plan zastite okoline u Bosni i Hercegovini, NEAP, koji je usaglasio koordinacioni odbor sastavljen od ekoloskih strucnjaka iz RS i FBiH, a podrzali Evropska komisija i Svetska banka.

Kopredsedavajući odbora Borislav Jaksic kaze da je projekat nacionalnog plana sustinski vazan ako se zeli odgovarajuca zastita okoline. "Bosna i Hercegovina je zatrpана otpadom. Cinjenica je da BiH ima samo jednu sanitarnu deponiju - i to u Sarajevu", kaze Jaksic.

Programom NEAP ce se pokriti deset razlicitih oblasti, medju kojima su upravljanje cvrstim otpadom, kontrolom vode i kvaliteta vazduha. U akcionom planu se predvidja pretvaranje regionalnih deponija u sanitarne lokacije za odlaganje smeca.

Za realizaciju projekta neophodno je skoro 120 miliona eura. S obzirom na ogranicene budzete vlada oba entiteta, doneta je odluka da se strategija primenjuje tokom tri sukcesivne faze.

Evropska komisija i Svetska banka obezbedile su deset miliona dolara za prvu fazu akcionog plana cija ce realizacija zapoceti do 2007. godine.

Medjutim, mada ce uspesna implementacija projekta zavisiti od podrške struktura vlasti u oba entiteta kao i na drzavnom nivou, sami gradjani Bosne mogli bi sami dati znacajan doprinos ukoliko bi prestali da odlazu otpad na livadama i u rekama.

Srdjan Papic je slobodni novinar iz Sarajeva.

Location: Bosnia and Herzegovina

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/bosna-divlje-deponije-ugrozavaju-sela>